

Development of self compassion of hearing impaired students with the activities based on works of art¹

İşitme engelli öğrencilerin öz duyarlıklarının sanat yapıtlarına dayalı etkinlikler ile geliştirilmesi

Berfin Ural²
Ayşe Çakır İlhan³

Abstract

This study was conducted in order to develop the self-compassion of hearing impaired students via activities organized with works of art. 24 students in total who study at 9th, 10th and 11th classes of Private Education Public Vocational High School in Altındağ, Ankara which is under the body of the Ministry of National Education participated in the study. 8 week 90 minutes activity program was applied. In order to measure the self-compassion of the students “Self-compassion Scale for Hearing Impaired” was developed. “Self-compassion Scale for Hearing Impaired” and “Personal Information Form” (pre-test) were applied to experimental and control group after the activities of the experimental group finished (post-test), one month after the study was completed (follow-up test). In this study, *pre-test and post-test control group model* which is one of the real experiment models was used. The relation between self-compassion was examined in accordance with the study aims. It was determined as a result of the study that self-compassion of the students in the experimental

Özet

Bu çalışma, işitme engelli öğrencilerin sanat yapıtları ile düzenlenmiş etkinlikler yolu ile öz duyarlıklarını geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmaya Ankara Altındağ Kemal Yurtbilir Özel Eğitim Meslek Lisesi’nde 9., 10. ve 11. sınıflara devam eden toplam 24 öğrenci katılmıştır. Çalışmaya 15-21 yaş arası işitme engelli gençler katılmıştır. 8 haftalık 90 dakikalık etkinlik programı uygulanmıştır. Öğrencilerin öz duyarlıklarını ölçmek için “İşitme Engelliler İçin Öz Duyarlık Ölçeği” geliştirilmiştir. “İşitme Engelliler İçin Öz Duyarlık Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” (ön-test), deney grubunun uygulamaları bittikten sonra (son test), çalışma tamamlandıktan bir ay sonra deney ve kontrol grubuna (izleme testi) uygulanmıştır. Bu çalışmada gerçek deneme modellerinden birisi olan *öntest ve son test kontrol gruplu model* kullanılmıştır. Araştırma amaçları doğrultusunda öz duyarlık arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda deney grubunda ki öğrencilerinin öz duyarlık düzeyinin gelişmiş olduğu saptanmıştır. Yapılan analizler sonucunda öz duyarlık gelişimi deney grubu

¹ Bu çalışma, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı’nda Prof. Dr. Ayşe Çakır İlhan Danışmanlığında Berfin Ural’ın Yürüttüğü İşitme Engelli Öğrencilerin Öz Duyarlıklarının Sanat Yapıtlarına Dayalı Etkinlikler İle Geliştirilmesi İsimli Doktora Tezi Kapsamında Yapılmıştır.

²Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dal, berfinurals@gmail.com

³Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı, ilhan@ankara.edu.tr

group was improved. It was specified as a result of the analysis that self-compassion development was in favour of the experimental group.

lehine olumlu olarak geliştiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öz Duyarlık; İşitme Engelli; Özel Eğitim; Sanat Yapıtı; Sanat.

Keywords: Self Compassion; Hearing Impaired; Private Education; Work of Art; Art Activities.

[\(Extended English summary is at the end of this document\)](#)

1. Giriş

Yetişkinlere, boş zamanlarında yapmayı çok sevdiği bir şeyi, uğraşlarını düşünmeleri istendiğinde hemen hemen herkes sanatla, bedenle ya da bağlantılı bir aktiviteyi tarif edecektir (Upitis, 1990, 2010, s.1). Bu alanlar nasıl bağlantılıdır? Neden bu alanlarla ilişkili aktiviteler, dengeli ve tatmin edici yaşam için çok önemlidir? Bu uğraşları bu kadar zorunlu yapan şey nedir ki örgün eğitimimiz bittikten sonra bile bunlar hakkında öğrenmeye devam edilir?

Öğrenirken duyduğumuz hazzın yanında, önemli miktarda mücadele de vardır. Bu tür öğrenme vücut, zihin, duygular ve ruhla tamamıyla bağlanan, yoğun ve karışık bir süreçtir. Esas olarak baktığımızda, bu tip anlamlı öğrenme insan olmanın ve dünyada yaşamının ne demek olduğuyla ilgili bizimle bağlantı kurar.

Toplumsal gelişim süreci çeşitli dönemlerden geçmiştir. İçinde bulunduğumuz çağ bilgiyi, düşünceyi üretme ve yapılandırma dönemidir. Bu dönemde bilgi toplumu ekonomik, sosyo politik ve kültürel alanlarda yeniden yapılanmayı gerektirmektedir. İnsanların sosyal varlık olarak bilgi toplumunun gereklerine yanıt verebilmek için toplumla uyum halinde yaşayan, kendini doğru ifade edebilecek bireylere gereksinim duyulmaktadır. Kendini ifade etme yollarından biri de iletişimdir. İnsan, toplumsal ve bireysel varlığının bilincine başkalarıyla kurduğu iletişimle varır (Zillioğlu, 1993, s. 42-44).

İnsanlığın varlığını devam ettirme ve iletişim kurma yollarından biri de *sanat* ve sanat yapıtlarıdır. M.Ö. 40.000-15.000/10.000-8.000'li tarih aralığında, binlerce yıl boyunca mağara duvarlarına resimler yaparak yaşamlarını dile getirmişlerdir. Duygularını, inançlarını, heyecanlarını, arzularını, dans, müzik ve resimlerle anlatmışlardır. Sanat, insanlık tarihi kadar eskidir.

Sanat olarak etiketlemeden ve iyileşme etkisinin farkında olmadan insanlar, bedenleri, sesleri, simge aracılığıyla kendilerini ifade etmişlerdir (Brommer ve Horn, 1985, s.8). Hissetmenin, üretmenin ve öğrenmenin arasındaki bağlantılar yüzyıllardır benimsenmiştir. John Dewey'nin 1906 sanatın tanımını dikkate alırsak:

Bir kişinin ne yaptığı anlamını hissetmek ve bu anlamdan zevk almak: Aynı anda meydana gelen bir gerçek hakkında birleşmek, iç dünyayı açmak ve varlık dünyasının düzenli gelişimi, sanat budur demektir (Dewey, 1906, 1977, s.292).

Jackson (2002) bize Dewey'nin tanımının iki sözcüğünü, "anlamını hissetmek", hatırlatırken; anlamın ve hissetmenin bağlantılı olduğunu, "anlamın bilinebileceği gibi hissedilebileceğini" belirtmiştir. Etrafıca bir deneyim için; insan hem 'anlama' hem 'hissetme' ihtiyacı duyar (Jackson, 2002, s.169; Pessoa, 2008, ss.167-177).

Sanat, güzel ve estetik kavramları ile iç içedir. İlkçağ filozofları Platon ve Aristoteles sanatı iyilik, estetik ve güzellik kavramları ile tanımlamaktadırlar. 17. yy.' da 'güzel', 'yüksek', 'yüce', 'özgür', 'ideal', fikirleriyle sanat, el sanatlarından ayrılmaktadır (Harrison ve Wood, 2003, s.265). Sanat, görsel kavramlara dayalı olarak tanımlanmaktadır. Picht, sanatı tanımlarken "*sanat birincil, indirgenemez, ancak tüm bilgi ve yetenek için dünya bilgisinin kurucu biçimi*"dir demektir (Akt: Ulrich 2004, s.39). İlhan'a göre sanat; gerçekliğin görsel olarak kavranan ve nesnel yansılarını veren, algılanan,

kişide düşünceyi zenginleştirerek estetik bir yaşantıya götüren tüm sanatsal etkinlik alanlarını kapsar, demektedir (İlhan, 2008). Sanatçı iç dünyasını, düşünce ve çatışmalarını kendine özgü bir dil ile anlatabilmek için sanat yapıtlarını kullanır. Sanat yapıtı modernizm ile birlikte ortaya çıkmıştır.

Goodman, sanat yapıtı nedir? Bir nesne ne zaman sanat yapıtı rolü üstlenir? Sorusuna yanıt aramıştır. Bir sanat yapıtı olarak, özelliklerine dikkat çekilen, simgeleştirilen her türlü objenin, sanat yapıtı olabileceğini aktarır (aktaran, Derman, 2004, s.116). İçerik, anlam ve tema boyutuyla da kendini gösterir. Deleuze ve Guattari ye göre içerik ve biçimin bütünselliği burada önem taşır. Sanat yapıtı, alımlayıcıyı konumlandırış biçimi ile kendini gerçekleştirir. Yapıtın yarattığı algılanma ve duygular, alımlayıcıyı düşünülmemiş olana, yaşanılmamış olana taşımaktadır (aktaran, Ilgaz, 200, s.182). Ergüven'e göre sanat yapıtı benimsenmesi gereken '*çıkarsız boşlanma*' nesnesi değil, aranan bir soruya yanıtıdır (Ergüven, 1985, ss. 72-74).

Sanatın hayattı anlamladılan etkili iletişim araçlarından biridir. Bilme, bilinç, kavrayış süreçlerine duygular eklenmeden, sanatsal veya psikolojik yaşantıları anlamlandırmak zordur (Tunalı, 2008, s.32).

Eğitim, bireylerin toplum yaşayışında yer edinmek için edinilen bilgi, beceri, davranış, yeterlilik edindirme sürecidir. Özel eğitim ise "*normal eğitim-öğretim düzeni içindeki basamaklardan herhangi birinde eğitilmesi uygun görülmemiş engelli çocuk ya da gençlerin özel ihtiyaçları göz önüne alınarak yapılan eğitimi ifade eder*" (Çağlar, 2009, s.70). Eğitim ve öğretim öğretimin temel amacı '*eşit eğitim olanakları içinde her vatandaşı kendi eğilim ve yeteneğinin izin verdiği ölçüde, en üstün düzeyde yetiştirmek*' olmalıdır (Çaplı, 1993, s. 276).

Her zaman sanat, insanlık tarihinden bu yana yardım meslekleri içinde yer almıştır (Fleishman ve Fryrear, 1981). Erken Mısır uygarlığında akıl hastalarının tedavilerinde, müzik ve dansı kullanmışlardır. Aynı şekilde, Antik Yunan'da bastırılmış ve rahatsız edici duyguları temizlemek için, yardımcı bir yol olarak dramadan yararlanmışlardır. İbraniler dini kaynaklarından esinlenerek, zihinsel sağlığı iyileştirmek için müziği, Romalılar düşünceye ve ruhun dağınıklığına yardımcı bir yol olarak edebiyatı, şiiri kullanmışlardır (Coughlin, 1990, s.36).

Yunan kültüründe ilk çağda beden, us ve ruhu birbiri ile çok bağlantılı bulduklarından Aristo, insanların müzikle birlikte sağlıtım yaşadıklarını gözlemlemiştir. Bu görüşe dayanarak, bireysel ve toplumsal uyumun korunması ve geliştirilmesi için drama, müzik ve şiir kullanmışlardır (Meyer, 1999, ss. 146-169).

Beyin fonksiyonları hakkında son yapılan araştırmalar, duyguların; hissetmenin, öğrenmenin ve vücuttaki hallerin değişikliğinin temeli olduğunu ileri sürmektedir. Bunun nedeni de duyguların, beyni ve bilinci harekete geçirmede önemli bir rol oynamasıdır (Damasio, 1994, s. 43). Diğer birçok araştırmacı ve eğitmen, duyguların öğrenmedeki önemini benimser (Goleman, 1995; Pessoa, 2008, s. 148; Rettig & Rettig, 1999, s.19).

Sanat her zaman kendini tekrar yaratır. Basit yaratıcı süreç boyunca sanatçıların yeni fikirleri, üretimleri, gözlemleri, çatışmaları yansıtımları ile bireyde verimli üretim süreçlerini tetikler. Sanat yapıtı yeni fikirler tasvir eder, insanda yeni deneyimleri uyandırır.

Georges Braque "*sanat, yaranın ışığa dönüşmüş halidir*" derken, sanatın iyileştirici yönüne dikkat çekmektedir. Birarada yaşadığımız bireylerin toplumsal işlevselliklerini, psikolojik iyilik hallerini geliştirmenin yollarından biri de özel gereksinimli bireylerin öz duyarlıklarının geliştirilmesi ile sağlanabilir. "*Öz duyarlılığın*" tanımı "*duyarlılığın*" genel tanımıyla ilgilidir. Duyarlılık, başkalarının acılarını hissetmeyi, onların acılarını farkında olmayı ve bu acılardan uzak durmamayı ve kaçınmamayı içerir. Böylece başkalarına karşı nezaket hissi ve onların acılarını hafifletme isteği ortaya çıkar (Wispe,1991). Duyarlılık; bireyin, diğer bireylerin problem ve sıkıntılarına açık olmasını ve onlara yönelik paylaşımcı bir tavır sergileyerek bu deneyimlerin negatif etkilerini daha az hissetmelerine yardımcı olmasını içermektedir (Wispe, 2003, s.85).

Kavramsal olarak öz duyarlılık ise; bireyin içinde bulunduğu bunaltıcı duygu durumlarına kabul edilebilir görmesidir. İç dünyasının ona getirdiği elem ve kederi kabul edici olmasıdır. Bireyin kendisine yönelttiği negatif duygu durumu karşısında iç benine karşı itinalı ve şefkatli davranışlar sergilemesini açıklamaktadır. Bireyin yaşadığı yeterliliğe dayalı olmayan başarısızlık,

tutum ve davranışlarının yerine hoşgörölü ve onaylayıcı olmasını ifade etmektedir. Yaşamda her türlü yaşanan onun için iyi olmayan tecrübelerin, varolmanın ayrılmaz bir yanı olduğunu onaylayarak kabul etmesini açıklamaktadır (Neff, 2003a, s.223). İnsanda ki öz duyarlık tasarımı, bireyin benlik algısına yönelmiş algı ve yaklaşımların etilişimi ilişkili bir kavramdır (Bennett ve Goleman, 2001; Brown, 1999, ss.562-567). Bu bağlamda toplumsal yaşamda her bireyin bir sınırlılığı olduğuna vurgu yapılmaktadır. Başka bir anlatımla bireyin kişiliğine, benlik algısına yönelttiği uyumsuz değer algılarının kabul edilebilir bir şablona dönüştürerek düzeltmesine olanak sağlar. Öz duyarlık gelişimi bireyin gereksinimini hissettiği ruhsal güvenliği kişisel bilinçliğini doğru, berrak biçimde görebilmesine imkan verir (Brown, 1999). Ayrıca öz duyarlık, psikolojik ve biyolojik büyüme ve gelişim için iç etkiye sahiptir.

Kendine karşı acıma yaşayan birey, yaşadığı olumsuz deneyimlerde var olan durumu derinlemesine tecrübe eder. Bu sarsıcı yaşam durumunun sadece kendisinin sahip olduğunu düşünür. Oyasa ki her deneyim insanlığın ortak deneyimidir. Yaşadıkları karşısında öz acıma içinde olan bireyler insanlık deneyimini yok sayarak insanlarla arsında ki bağı ve ilişkilerini yok sayarlar. Kendilerine odaklandıklarında problem yaşayan sadece kendileridir (Neff, 2003b, s.85).

İletişim işitme engelli bireyler arasında en temel sorunlardan biridir. Bu sorunla birlikte işitme engelli birey etkileşimde bir güçlük yaşadığında öğrenme güçlüğü, sosyal izolasyon ortaya çıkabilmektedir. Normal etkileşimler, işitme kaybı olan bireyler için çok dikkat gerektirir. Dinleme, işitme engelli bireyler için görsel ve genel ilgi içeren çok duyuşsal bir görev haline gelebilmektedir. Etkili bir şekilde iletişim kurabilmek büyük miktarda enerji gerektirmektedir. Davranışsal problemlerin görülme sıklığı, işitme engelli veya işitme zorluğu çeken bireylerle ilgili literatür de sıklıkla belirtilmiştir. Hiperaktivite veya saldırganlık gibi davranışsal sorunlar, depresyon, anksiyete ve öğrenme bozuklukları gibi içsel zorlukların dışa vurumu olabilmektedir. Genellikle işitme kaybıyla ilişkili olan bir kişilik özelliği içe kapanıklıktır, işitme engelliler için kullanılan utangaç, sessiz ve hassas terimlerin çoğu buna işaret etmektedir. Genel teori, dış dünyadaki uyarının azalması nedeniyle işitme kaybı olan bireyin daha iç odaklı olmasıdır. İşitme engelli bireylerde genelde öfke, inkar, izolasyon, sosyal çekilme, yorgunluk ve depresyon bildirilmektedir. Kubler ve Ross yaptıkları çalışmada keder, inkar ve izolasyon, öfke, depresyon ve kabulün beş aşamadan geçtiğini işitme kaybına bağlamaktadırlar (Ersim Tarihi: 07.09.2017 <http://www.hearingreview.com/digital-edition-archive/>).

Bastırılmış duygu ve düşünceler bilinçdışında görsel imajlar biçiminde simgelere dönüşür. Sanat yapıtları aracılığı ile bireylerin duygu ve davranışlarını bulabilecekleri bir ayna olabilmektedir.

Bireyde pozitif gelişimin sağlanabilmesi için iç çatışmanın azaltılması gerekir. Böylelikle birey, üretmenin, yaşamının ve çevresinde ilişkisel güzellikleri duyumsamanın mutluluğunu yaşar. Kişisel duygularının mutluluğunu yaşayan birey, öz güvenli olmayı, karar vermeyi, paylaşmayı, çarpıklıklardan rahatsız olmayı öğrenir (Bora, 2000, s.7). Tutarlı bir bakış açısına sahip olma farkındalığı, izole olma isteği duygularına neden olan benmerkezcilikle başa etmeye çalışır (Elkind, 1969, s.319). Yalıtılmışlıkla mücadele öz duyarlı bireylerde kendilerine, bireyler arası ilişkilerinde başkalarına incelikli, şefkatli davranmasını sağlar (Neff, 2003a, s.85; Neff 2003b; Rude 2007; Neff, 2009, ss.1-43). Bireyler kendini başkaları ile kırsılaştırmaya ve savunmaya gereksinim duymayınca kendini savunma gereği duymaz. Böylelikle yargılayıcı olmayan tutum ve davranışları hem kendisine hem de başkalarına karşıda gösterir (Brown, 1999).

Engelli nüfus toplam nüfusa oranı yüzde 12.29' dur. İşitme engelli bireyler, iletişim ve öğrenme ile ilgili sorunlarını duyguşsal sorunların olumsuz etkileri ile iç içe yaşamaktadır. "İşitme engelli birey, işitme kaybı sonucu, iletişimde yaşanan güçlük nedeniyle eğitimi, öğrenimi ve toplumsal yaşamı olumsuz yönde etkilenen birey olarak tanımlanmaktadır" (MEB, 2006). Yetersizlik duyguları özel gereksinimli bireylerin yaşam doyumlarının az olamsı sonuçlarını do. Hem bu güçlükler hem de engellilik, travmatik yaşantılara neden olmaktadır. İnsanların yaşadıkları travmatik yaşantılar genellikle bilişsel bir deneyimden daha çok, duyuşsal bir deneyimdir

(Malchiodi, 2001, s.21). Sanat, bu nedenle ortaya çıkan duygu durumlarının dışavurumunu kolaylaştırmaktadır.

Bütün kültürlerde insanlar sanatı bir dil olarak ve bilinç, bilinçdışına inerek, psikolojik, fiziksel acıların iyileştirici bir aracı olarak kullanmışlardır (Arrington, 2001, s.108). Sanat bunu imge ve örtülü anlatımları ile yapmaktadır. Malchiodi (1998) 'in belirttiği gibi, 20. yüzyılın başında, zihinsel rahatsızlığı olan çocuklar tarafından yaratılan sanatın anlamına olan ilgi, bilimsel kitapların bir araya getirilmesine ve sanat eserleri üzerine makalelerin yazılmasına neden olmuştur (Malchiodi, 2001, s.21). Sanatın iyileştirici amaçlarla çağdaş kullanımlarından birincisi, bir terapistin veya sanat danışmanın yardımıyla (Elinor, 1992, s.70; Naumburg, 2001, s.46), bir sanat eseri hakkında konuşmak ve kendini ifade etmek için iyileştirici sürecin doğasında olan yaklaşımı yansıtırken, ikincisi ise belirli yaratılış eylemine özgüdür (Elinor,1992, ss.75). Sanatın değerlendirilme gücü, iyileştirici ve sanatsal beceriler arasındaki bağlantının anahtarı, kişinin farkındalığını yoğunlaştırmak, arttırmak ve netleştirmektir (Appalachian Expressive Arts Collective, 2002). Bir resimde, insanoğlunun dilsel özelliklerini harekete geçirmek için gerekli ön koşullar oluşturulabilir. İnsanoğlunun yaratıcı bir şekilde kendini ifade etmesi ve kendisi ve başkaları ile temasa geçmesi için derin bir temel oluşturulabilir. Sanat etkinlikleri iç süreçleri görsel sanatların materyalleri ile görselleştirilmekte, renk ve form nitelikleri kişisel deneyim, kişisel yaşam motifleri ile birleştirilmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Kendini ifade etme araçlarından biri sanat ve sanat yapıtlarıdır. Sanatın değerlendirilme gücü, iyileştirici ve sanatsal beceriler arasındaki bağlantının anahtarı, kişinin farkındalığını yoğunlaştırmak, arttırmak ve netleştirmektir (Appalachian Expressive Arts Collective, 2002). İşitme engelli öğrencilerin öz duyarlıklarının kendileri ve çevreleri ile psikolojik uyumlu bir bakış açısına balığı olarak farkındalık düzeylerini yükselterek kendilerine karşı incelikli ve sevecen olmalarını sağlamaktır. Araştırmalar; işitme kaybının derecesinin artması sağlıklı bireylere göre yaşam doyumunu düşürdüğü, bedensel, psikolojik iyilik, öz güven ve aile alanlarında daha düşük puanlar açıklamaktadır (Leigh ve Lewis, 1999, ss. 45-65). Çalışmanın işitme engelli bireyler özelinde bütün engel gruplarında öz acıma yaşayan bireylerin, bireylerarası bağlantı ve ilişkilerini güçlendireceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda sanat yapıtlarını sanat etkinlikler yolu ile kullanarak “işitme engelli öğrencilerin öz duyarlıklarının geliştirilmesi” araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

1.2. Problem Durumu

Araştırmanın amacı doğrultusunda bu gerekçe ile tasarlanan araştırmanın problemini; “işitme engelli öğrencilerin öz duyarlıklarının sanat yapıtlarına dayalı etkinlikler ile geliştirilmesi” olarak belirlenmiştir.

1.3. Alt Problemler

Bu araştırmanın genel amacı, işitme engelli öğrencilerin öz duyarlıklarının sanat yapıtları etkinlikleriyle geliştirilmesi için aşağıdaki denenceler test edilmiştir:

Sanat yapıtlarına dayalı öz duyarlıklar geliştirilmesi grup etkinliklerine katılan katılımcıların;

- 1- Öz Duyarlık Ölçeği deney ve kontrol grupları son test puan ortalamaları ve ön test puan ortalamaları arasında, son test puanları arasında anlamlı bir fark vardır.
- 2- Öz Duyarlık Ölçeği deney ve kontrol grupları son test ve izleme testi puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark yoktur.
- 3- Ailede işitme engelli başka bireylerin olması deney ve kontrol grupları açısından öz duyarlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır.

2. Yöntem

Problemin tanımlanmasından çözümüne kadar olan zihinsel çabaların tümünü ve yöntemi somutlaştıran teknikler araştırma yöntem ve tekniklerini içerir (Karasar, 2009, s.49). Bu bölümde araştırmanın yürütülmesinde izlenen yöntem ve araştırmanın modeli açıklanmaktadır. Araştırma kapsamında kullanılan veri toplama araçlarının hazırlanması, geliştirilmesi, verilerin çözümlenmesi, yorumlanmasına ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

2.1. Araştırma Grubu

Araştırmanın amacı doğrultusunda tasarlanan araştırmanın “işitme engelli öğrencilerin öz duyarlıklarının sanat yapıtlarına dayalı etkinlikler ile geliştirilmesi” problemini deney grubunda ki etkisini belirlemek üzere yürütülmüş olan çalışma deneysel bir çalışmadır. Araştırmada deneysel desen kullanıldığından dolayı evren ve örneklem tespitine gidilmeyerek, “çalışma grubu” olarak tanımlanması yapılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme (purposive sampling) yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yönteminin belirli, sınırlayıcı ve ulaşılması güç bireysel özelliklere sahip bireyler üzerinde yapılmasının uygun olduğunu, amacın ilgili özelliklere sahip bireylere ulaşabilmek olduğunu ifade etmiştir (Erkuş, 2011, s.83). Bununla birlikte, 2016-2017 öğretim yılında, Ankara Altındağ’da Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Özel Eğitim Meslek Lisesi 9., 10., 11. sınıf öğrencileri tesadüfi yöntem ile 12’şer kişi olmak üzere toplamda 24 kişi deney ve kontrol gruplarına katılmışlardır. Çalışmaya 15-21 yaş arası işitme engelli gençler katılmıştır. Çalışma grubu istatistiksel dağılımı aşağıda Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1
Çalışma Grubu İstatistiksel Dağılımı

	Sayı	%
Cinsiyet		
Kız	16	66,70%
Erkek	8	33,30%
Sınıf		
9.Sınıf	9	37,50%
10.Sınıf	5	20,80%
11.Sınıf	10	41,70%
Aile Engel Durumu		
Var	12	50,00%
Yok	12	50,00%

Tesadüfi olarak belirlenmiş olan 9., 10. ve 11. sınıflarından seçilmiş öğrencilere çalışmayla ilgili bilgi verilip, öğrencilere “İşitme Engelliler İçin Öz Duyarlık Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” araştırmacının kendisi tarafından uygulanmıştır. Öğrencilerle ön görüşmeler yapılarak çalışmanın içeriği hakkında genel bilgi verildikten sonra, araştırmaya katılmak isteyen öğrenciler belirlenmiştir.

2.2. Araştırmanın Deneysel Deseni

Bu araştırmada; Ankara Altındağ’da Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Özel Eğitim Meslek Lisesi 9., 10. ve 11. sınıflarında yer alan işitme engelli öğrencilerin öz duyarlıklarının sanat yapıtlarına dayalı etkinlikleriyle geliştirilmesi amacıyla nicel paradigma kapsamında gerçek deneme modeli kullanılmıştır. Gerçek deneme modelinde katılımcılar gruplara yansız (random) olarak atanır. Grupların uygulamadan önceki ve sonraki durumları karşılaştırılır. Bu çalışmada gerçek deneme modellerinden birisi olan *öntest ve sontest kontrol gruplu model* kullanılmıştır (Şimşek, 2013, s.80). Çalışma kapsamında önceden belirlenen kontrol ve deney gruplarına ön-test, son-test ve izleme testi uygulanarak öntest ve sontest kontrol gruplu model uygulanmıştır. Araştırmanın deseni tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 2
Araştırma Deseni

Gruplar	Öntest	İşlem	Sontest	İzleme Testi
Deney	İEÖDÖ	SYDE	İEÖDÖ	İEÖDÖ
Kontrol	İEÖDÖ	Etkinlik yok	İEÖDÖ	İEÖDÖ

İEÖDÖ: İşitme Engelliler için Öz-Duyarlık Ölçeği

SYDE: Sanat Yapıtlarıyla Düzenlenmiş Etkinlikler

Bu desende birinci faktör bağımsız işlem gruplarını (deney ve kontrol) gösterirken, diğer faktör bağımlı değişkene ilişkin farklı koşullardaki tekrarlı ölçümleri (ön-test, son-test ve izleme) göstermektedir (Büyüköztürk, 2001). Araştırmanın bağımsız değişkeni “sanat yapıtları ile düzenlenmiş etkinlikler”, tekrarlı ölçümü alınmış olan bağımlı değişkeni ise “Öz duyarlık” tır. İzleme testleri son testin uygulanmasından bir ay sonra gerçekleştirilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmacı tarafından hazırlanmış “Sanat Yapıtlarına Dayalı Etkinliklerle Öz Duyarlık Geliştirilmesi” etkinlik planı 8 hafta 90 dakikalık oturumlar şeklinde sürdürülmüştür. Çalışmaların yürütülmesinde *Türk İşaret Dili* araştırmacı tarafından kullanılmıştır. Çalışmaya başlamadan katılan öğrencilere “İşitme Engelliler İçin Öz Duyarlık Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” (ön-test), deney grubunun uygulamaları bittikten sonra (son test), çalışma tamamlandıktan bir ay sonra deney ve kontrol grubuna (izleme testi) uygulanmıştır.

2.3.1. Veri Toplama Aracı

Araştırma deney grubunu test etmek için “İşitme Engelliler İçin Öz Duyarlık Ölçeği” verilerin analizinde kullanılan tekniklere, araştırma ve sürecinin planlanmasına yer verilmiştir.

2.3.2. İşitme Engelliler İçin Öz Duyarlık Ölçeği

Öz-Duyarlık Ölçeği, Neff (2003b) tarafından geliştirilmiştir. Akın, Akın ve Abacı (2007) tarafından Türkçe’ye uyarlanarak geçerlilik güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Bu ölçekten esinlenerek ölçek geliştirme çalışması yapılmıştır. İşitme engelli bireylerin gelişim özellikleri, okuma ve okuduğunu anlama becerileri dikkate alınarak öz duyarlılıkla ilgili alan yazın taraması yapılarak araştırmacı tarafından ölçek hazırlanmıştır. Ayrıca madde ifadelerinde alanda çalışan uzmanlar tarafından önerilen değişiklikler yapılmıştır. Yapılan işlemlerden sonra ölçek tipi 5’li likertli olup 18 maddelik bir deneme formu oluşturulmuştur. Deneme formu 9., 10., 11. ve 12. Sınıf öğrencilerinden oluşan 12 kişilik işitme engelli bir gruba uygulanarak pilot uygulama yapılarak ifadelerin ve derecelendirmelerin anlaşılabilirliği test edilerek son halini almıştır. Böylece yapı geçerliliği kapsamındaki açılıyıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri ile ölçek diğer geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları için hazır hale gelmiştir. Ölçek geliştirme aşamasında 2016-2017 eğitim öğretim yılında Ankara Altındağ Kemal Yurtbilir Özel Eğitim Meslek Lisesi’nde öğrenim gören 175 öğrenci ile 2015-2016 öğretim döneminde yine aynı okuldan mezun olmuş 13 işitme engelli öğrenci olmak üzere 188 öğrenciye uygulanmıştır.

İşitme Engelliler İçin Öz Duyarlık Ölçeği’nin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla yapılan açılıyıcı faktör analizi uygulamasından önce, örneklem büyüklüğünün faktörleştirmeye uygunluğunu test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett’s Küresellik Testi yapılmıştır. Elde edilen veriler için yapılan analizlerde Kaiser-MeyerOlkin değeri .856 olarak bulunmuş olup Bartlett’s Testi sonucunun anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < .05$). Buna göre örneklem büyüklüğü faktörleştirmeye uygun olduğu tespit edilmiştir.

Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için açılıyıcı faktör analizi yapılmıştır. Verilerin yorumlanması için varimax eksen döndürme tekniği uygulanmıştır. Yapılan ilk analiz sonucunda ölçeğin kuramsal çerçevesinden yola çıkarak ölçeğin tek faktörlü bir yapı içerdiği saptanmıştır. İşitme Engelliler İçin Öz Duyarlık Ölçeği’nin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla elde edilen veriler için yapılan analizlerde Kaiser-Meyer-Olkin değeri .873 olarak bulunmuş olup Bartlett’s Testi sonucunun anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < .05$).

İşitme Engelliler İçin Öz Duyarlık Ölçeğinin faktör yapısının varyansı açıklama oranı % 42.716 ve özdeğeri (eigenvalue) 3.417 olarak bulunmuştur. Ölçek maddelerinin faktör yükü .576 ile .733 arasında değişmektedir. Ölçeğinin faktör desenini ortaya koymak amacıyla yapılan faktör analizinde, nihai sonucunda faktör yük değerleri 0.30'un altında olan madde bulunmamaktadır. Geliştirilen İşitme Engelliler İçin Öz Duyarlık Ölçeği için ek yapı geçerliği kanıtı elde etmek amacıyla 188 kişilik gruptan elde edilen puanlara Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Bütün maddelere ilişkin t değerlerinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu amaçla Ki-Kare, CFI, SRMR, RMSEA, GFI, AGFI ve NNFI değerleri Tablo Ki-kare/serbestlik derecesinin 1.19 olduğu tespit edilmiştir. Yani 3'ün altında olması iyi uyum olduğunun göstergesi olarak kabul edilebilir. CFI, GFI, AGFI uyum indekslerinin sırasıyla .98 kabul edilebilir, .97 kabul edilebilir ve .94 ile kabul edilebilir uyum değerlerine yakın değerler aldığı gözlenmiştir.

Ayrıca ölçekten elde edilen puanların güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık ölçüsü olan Cronbach-Alfa katsayısı kullanılmıştır. Ölçeğe ait Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı incelendiğinde, güvenilirlik derecesinin yüksek olduğu sonucuna varılmaktadır (Özdamar, 2004). Test tekrarı test uygulaması 70 öğrenciye belirli zaman aralıkları ile uygulanan test-tekrar test uygulaması sonucu elde edilen veriler üzerinde ise korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. İşitme Engelliler İçin Öz-Duyarlık Ölçeğinin test-tekrar test uygulaması sonucu elde edilen korelasyonların 5. maddede $r = .915$, 7.maddede $r = .827$, 9.maddede $r = .899$, 10. maddede $r = .846$, 12. maddede $r = .870$, 16. Maddede $r = .857$, 17. maddede $r = .854$, 18. Maddede $r = .818$ ve ölçeğin tümü için $r = .869$ olarak hesaplandığı görülmektedir.

Elde edilen veriler doğrultusunda "İşitme Engelliler İçin öz Duyarlık Ölçeği" ne son şekli verilerek 8 maddelik geçerlik ve güvenilirliği olan tek boyutlu 5 derecelendirmeye sahip ölçek geliştirilmiştir.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Öz Duyarlık Ölçeği'nden alınan puanlara ilişkin betimsel istatistiklere yer verilecektir. Veriler, bilgisayar ortamında SPSS (Statistical Package for Social Sciences) paket programı kullanılarak analiz edilecektir. Analizler ham puanlar üzerinden gerçekleştirilecektir.

Deney grubuna uygulanan "Sanat Yapıtlarına Dayalı Etkinliklerle Öz Duyarlık Geliştirilmesi" etkisini saptamak amacıyla alınan puanların dağılımının normalliği test edilmiştir. Kategorik değişkenlerden olan cinsiyet, ailede engel olma durumu *sayı ve yüzde* olarak özetlenmiştir. Öz Duyarlılık Ölçeği toplam puanı için normallik testi $n < 50$ olduğu durumda *Shapiro Wilks Testi* ile kontrol edilmiştir. Bağımsız iki grup karşılaştırılmalarında normal dağılım göstermeyen veya $n < 30$ olan durumlarda ise *Mann Whitney U Testi* kullanılmıştır. Bağımlı iki grup karşılaştırılmalarında normal dağılım göstermeyen veya $n < 30$ olan durumlarda ise *Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi* kullanılmıştır. Bağımsız ikiden fazla grup karşılaştırılmalarında normal dağılım göstermeyen veya $n < 30$ olan durumlarda ise *Kruskal Wallis Testi* kullanılmıştır. Bağımlı ikiden fazla grup karşılaştırılmalarında normal dağılım göstermeyen veya $n < 30$ olan durumlarda ise *Friedman Testi* kullanılmıştır. Gruplar arasındaki farklılıklar ikili olarak *Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi* ile karşılaştırılmış, *Bonferroni düzeltmesi* yapılarak değerlendirilmiştir. İstatistiksel analizler R 3.3.2v (açık kaynak) programı ile yapılmış ve istatistik analizlerde anlamlılık düzeyi 0.05 (p-value) olarak dikkate alınmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Bireylerin gruplara göre öz duyarlık ilk, son ve izleme toplam puan ortalamaları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı araştırılmıştır. Deney ve kontrol gruplarına göre öz duyarlık son ve izleme puan ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < .05$). Deney grubunda olan bireylerin öz duyarlık son ve izleme puanları kontrol grubundakilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır. Öz duyarlık ilk toplam puan ortalamaları deney ve kontrol grubuna göre farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde ise, benzer dağılım gösterdikleri gözlenmiştir ($p > .05$). Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3
Deney Ve Kontrol Gruplarına Göre Farklı Zamanlarda Alınan Öz Duyarlık Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Grup		Sıra Ort.	Kontrol		Sıra Ort.	Z	p
	Deney			Ort±SS	M(Q1-Q3)			
Öz Duyarlık İlk	15.67±3.55	15.5(12.5-18.5)	13.04	15.17±4.41	15.5(11-19.5)	11.96	-0.379	0.705
Öz Duyarlık Son	32.67±3.23	32.5(31-35.5)	18.50	15.42±4.06	14.5(12-19.5)	6.50	-4.166	p<0.001*
Öz Duyarlık İzleme	33.75±2.49	33.5(32-35.5)	18.50	15.67±3.82	14.5(12.5-19.5)	6.50	-4.167	p<0.001*

Mann Whitney U testi kullanıldı.

Tanımlayıcı istatistikler ortalama, standart sapma, medyan, 1.çeyreklik ve 3.çeyreklik olarak verildi.

Ort: Ortalama, M:Medyan, Q1:1.Çeyreklik, Q3:3.Çeyreklik

*:p<.05

Tablo 4 'de çalışmaya dâhil edilen bireyler deney ve kontrol grubu ayrı ayrı olmak üzere, farklı zamanlarda alınan öz duyarlılık toplam puanları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı araştırılmıştır. Buna göre, deney grubundaki bireylerin farklı zamanlarda alınan öz duyarlılık toplam puan ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur (p<.05). Bu farklılık öz duyarlılık ilk-son ve öz duyarlılık ilk-izleme ikili gruplarından kaynaklandığı görülmüştür. Deney grubundaki bireylerin izleme ve son testte alınan puan ortalamalarının ilk öz duyarlılık puanına göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu gözlenmiştir.

Tablo 4
Farklı Zamanlarda Alınan Öz Duyarlık Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması (Deney ve Kontrol Ayrı Ayrı)

Grup		Ort±SS	M(Q1-Q3)	Sıra Ort.	Ki-Kare	p	Post-Hoc
		Deney (n=12)	Öz-Duyarlık İlk	15.67±3.55	15.5(12.5-18.5)	1.00	
	Öz-Duyarlık Son	32.67±3.23	32.5(31-35.5)	2.29	21.256	p<0.001*	İlk-Son İlk-İzleme
	Öz-Duyarlık İzleme	33.75±2.49	33.5(32-35.5)	2.71			
Kontrol (n=12)	Öz-Duyarlık İlk	15.17±4.41	15.5(11-19.5)	1.88			
	Öz-Duyarlık Son	15.42±4.06	14.5(12-19.5)	1.96	1.040	0.595	
	Öz-Duyarlık İzleme	15.67±3.82	14.5(12.5-19.5)	2.17			

Freidman testi kullanıldı.

Tanımlayıcı istatistikler ortalama, standart sapma, medyan, 1.çeyreklik ve 3.çeyreklik olarak verildi.

Farklılıklar ikili olarak Wilcoxon testi ile karşılaştırılıp, Bonferroni düzeltmesi yapılarak değerlendirilmiştir.

Ort: Ortalama, M:Medyan, Q1:1.Çeyreklik, Q3:3.Çeyreklik . *:p<.05

Tablo 5'te, deney ve kontrol grupları ayrı ayrı olmak üzere, öz duyarlılık ilk-son, öz-duyarlılık ilk-izleme ve öz duyarlılık son-izleme ikilileri ayrı ayrı karşılaştırılmış ve puan ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığı araştırılmıştır. Buna göre deney grubundaki bireylerin öz duyarlılık ilk-son, öz duyarlılık ilk-izleme ve öz duyarlılık son-izleme ikili karşılaştırmalar sonucunda, ortalamalar arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur (p<.05). Öz duyarlılık son test ve izleme test puanlarının ön teste göre daha yüksek olduğu, izleme testi öz duyarlılık puan ortalamaları ise son test puanına göre anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır. Kontrol grubundaki ikili karşılaştırmalara bakıldığında, ortalamalar arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>.05).

Tablo 5
Öz Duyarlık Ölçeğine Ait Farklı Zamanlarda Alınan Ön, Son ve İzleme Testlerinin İkili Olarak Karşılaştırılması (Deney ve Kontrol Ayrı Ayrı)

		Ort±SS	M(Q1-Q3)	Sıra Ort.	Z	p
Deney (n=12)	Öz-Duyarlık İlk	15.67±3.55	15.5(12.5-18.5)	0.00	-3.065	0.002*
	Öz-Duyarlık Son	32.67±3.23	32.5(31-35.5)	6.50		
	Öz-Duyarlık İlk	15.67±3.55	15.5(12.5-18.5)	1.00	-3.076	0.002*
	Öz-Duyarlık İzleme	33.75±2.49	33.5(32-35.5)	2.71		
	Öz-Duyarlık Son	32.67±3.23	32.5(31-35.5)	2.29	-2.05	0.040*
	Öz-Duyarlık İzleme	33.75±2.49	33.5(32-35.5)	2.71		
Kontrol (n=12)	Öz-Duyarlık İlk	15.17±4.41	15.5(11-19.5)	2.75	-0.544	0.586
	Öz-Duyarlık Son	15.42±4.06	14.5(12-19.5)	3.17		
	Öz-Duyarlık İlk	15.17±4.41	15.5(11-19.5)	1.88	-1.211	0.226
	Öz-Duyarlık İzleme	15.67±3.82	14.5(12.5-19.5)	2.17		
	Öz-Duyarlık Son	15.42±4.06	14.5(12-19.5)	1.96	-1.134	0.257
	Öz-Duyarlık İzleme	15.67±3.82	14.5(12.5-19.5)	2.17		

Wilcoxon İşaretili Sıralar testi kullanıldı. Tanımlayıcı istatistikler ortalama, standart sapma, medyan, 1.çeyreklik ve 3.çeyreklik olarak verildi. Ort: Ortalama, M:Medyan, Q1:1.Çeyreklik, Q3:3.Çeyreklik *:p<.05

Tablo 6'da deney ve kontrol grupları ayrı ayrı değerlendirilmek üzere, aile engel durumu bakımından öz duyarlılık ön, son ve izleme test puan ortalamaları karşılaştırılmış, yalnızca deney grubundaki bireylerin öz duyarlılık ön test puan ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur (p<.05). Ailesinde engel bulunan bireylerin ön test Öz Duyarlılık toplam puan ortalaması ailesinde engel olmayanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır. Diğer karşılaştırmalar incelendiğinde ise, ortalamalar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır (p>.05).

Tablo 6
Bireylerin Aile Engel Durumuna Göre Farklı Zamanlarda Alınan Öz Duyarlık Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (Deney Ve Kontrol Ayrı Ayrı Yapılmıştır)

		Aile Engel Durumu						Z	p
		Var			Yok				
		Ort±SS	M(Q1-Q3)	Sıra Ort.	Ort±SS	M(Q1-Q3)	Sıra Ort.		
Deney (n=12)	Öz-Duyarlılık İlk	18.6±2.51	20(17-20)	9.40	13.57±2.57	14(11-16)	4.43	-2.384	0.017*
	Öz-Duyarlılık Son	34.4±2.41	33(33-37)	8.70	31.43±3.31	31(28-35)	4.93	-1.799	0.072
	Öz-Duyarlılık İzleme	34.8±2.59	34(33-37)	8.00	33±2.31	32(31-35)	5.43	-1.229	0.219
Kontrol (n=12)	Öz-Duyarlılık İlk	16.57±4.28	19(11-20)	7.36	13.2±4.21	12(11-14)	5.30	-0.985	0.325
	Öz-Duyarlılık Son	16.71±4.07	17(12-20)	7.43	13.6±3.65	12(12-13)	5.20	-1.067	0.286
	Öz-Duyarlılık İzleme	17±3.65	17(13-20)	7.71	13.8±3.56	13(12-13)	4.80	-1.395	0.163

Mann Whitney U testi kullanıldı.

Tanımlayıcı istatistikler ortalama, standart sapma, medyan, 1.çeyreklik ve 3.çeyreklik olarak verildi.

Ort: Ortalama, M:Medyan, Q1:1.Çeyreklik, Q3:3.Çeyreklik *:p<.05

4. Sonuç

Sanatçı iç dünyasını, düşünce ve çatışmalarını kendine özgü bir dil ile anlatabilmek için sanat yapıtlarını nasıl kullanabiliyorsa alımayıcı da sanatçı ve sanat yapıtı ile aynı yolda yürüyebilir. Sanatla birey duygularını dışavurum yoluyla somutlaştırırken iletişim için bir araç olarak kullanılabilir. Yürütülen çalışmada deney grubunda öz duyarlık temel kavramlarından yola çıkılmıştır. Bu doğrultuda sanat yapıtları seçilmiş üzerine tartışmalar yapılmıştır. Sanat etkinlik çalışmalarında; yaratıcı drama yöntem ve teknikleri, kolaj, damlatma, boyama teknikleri, atık maddelerden heykel, sergileme, tasarım yapma, yaratıcı yazarlık gibi çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Birinci amacı test etmek için deney, kontrol gruplarında bulunan deneklerin, gruplara göre öz duyarlık ilk, son ve izleme toplam puan ortalamaları arasında ki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı araştırılmıştır. Deney ve kontrol gruplarına göre farklı zamanlarda alınan öz duyarlık ölçeği puanlarının karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi ve Wilcoxon İşaretli Sıralar kullanıldı. Tanımlayıcı istatistikler ortalama, standart sapma, medyan, 1.çeyreklik ve 3.çeyreklik olarak verilmiştir.

Araştırmanın birinci ve ikinci ve üçüncü amacına yönelik aşağıda sıralanan bulgular elde edilmiştir:

1- Deney ve kontrol gruplarının ön-test, son-test ve izleme ölçümleri arasında ayrı ayrı öz duyarlık testinden elde ettikleri puanların ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmuştur.

Bu farklılık öz duyarlık ilk-son ve öz duyarlık ilk-izleme ikili gruplarından kaynaklandığı görülmüştür. Deney grubundaki bireylerin izleme ve son testte alınan puan ortalamalarının ilk öz duyarlık puanına göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu gözlenmiştir.

2- Öz duyarlık ölçeğine ait deney ve kontrol gruplarından farklı zamanlarda alınan ön, son ve izleme testlerinin ikili olarak karşılaştırılmasında Wilcoxon İşaretli Sıralar testi kullanıldı. Tanımlayıcı istatistikler ortalama, standart sapma, medyan, 1.çeyreklik ve 3.çeyreklik olarak verildi. Deney grubundaki bireylerin öz duyarlık ilk-son, öz duyarlık ilk-izleme ve öz duyarlık son-izleme ikili karşılaştırmalar sonucunda, ortalamalar arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur. Öz duyarlık son test ve izleme test puanlarının ön teste göre daha yüksek olduğu, izleme testi öz duyarlık puan ortalamaları ise son test puanına göre anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır. Kontrol grubundaki ikili karşılaştırmalara bakıldığında, ortalamalar arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Elde edilen bulgular dikkate alındığında, araştırmada öz duyarlıkla ilgili öne sürülen amaçların doğrulandığı söylenebilir

3- Ailede işitme engelli başka bireylerin olması deney ve kontrol grupları öz duyarlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır araştırmanın üçüncü amacını test etmek için Mann Whitney U testi kullanıldı. Tanımlayıcı istatistikler ortalama, standart sapma, medyan, 1.çeyreklik ve 3.çeyreklik olarak verildi. Deney ve kontrol grupları ayrı ayrı değerlendirilmek üzere, aile engel durumu bakımından öz duyarlılık ön, son ve izleme test puan ortalamaları karşılaştırılmış, yalnızca deney grubundaki bireylerin Öz Duyarlılık ön test puan ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur. Ailesinde engel bulunan bireylerin ön test Öz Duyarlılık toplam puan ortalaması ailesinde engel olmayanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek çıkmıştır. Diğer karşılaştırmalar incelendiğinde ise, ortalamalar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Katılımcılar sanat yapıtlarını kullanarak duyu ve duyguların yeni seslerini ve dokunuşlarını araştırdılar. İşaret dili ile denkleştirip somutlayıp sanat yapıtlarını kavramsallaştırmışlardır. Etkinliklerle yapılan sanat yapma çalışmaları ile tecrübelerini birbirleri ile paylaşmış, seçilen sanat yapıtı ile duyguları ile kucaklaştıkları söylenebilir. Sanat yapıtlarını kullanarak kendilerini araştırdıkları ifade edilebilir.

Alan yazın incelendiğinde; işitme engelliler, öz duyarlık ve sanat çalışmaları konularında araştırma bulgularına rastlanılamamıştır. Öz duyarlık müdahaleleri ile iyimserlik, mutluluk, yaşam memnuniyeti, öz-yeterlik ve beden takdir, ruminasyonu, depresyonu, endişeyi azaltmak, stres ve

olumsuz beden imajı (Albertson, Neff, Dill-Shackleford, 2014; Neff ve Germer, 2013; Shapira ve Mongrain, 2010; Smeets, Neff, Alberts ve Peters, 2014); ve pozitif olarak fizyolojik etkileri strese verilen tepkiler arasında ki ilişki incelenmiştir. Ancak; özel gereksinimli bireylerde yürütülen sanat çalışmaları araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Geçen doktora tezi çalışmasında; görsel sanatlar uygulamaları ile özel eğitim kapsamında yer alan bireylerin eğitsel gelişimlerini araştırmıştır. Bu süre içinde çeşitli uygulamalar yaptırılıp psikolojik, fizyolojik ve sosyolojik hem de eğitsel açıdan güncel yaşam standartlarını geliştirici, ince kaslarda tedavi edici, rehabilite edici bir şekilde rol oynadığını çalışmasında açıklamıştır (Geçen, 2015).

Başka bir çalışmada; farklı ve karmaşık ihtiyaçlara sahip gençlerle görsel sanatlar ile müdahaleyi belirlemeyi ve değerlendirmeyi araştırmışlardır. Çalışma bir vaka çalışmasıdır. Katılımcılar sanat atölye çalışmasına katılmışlardır. Görsel sanatlar müdahalelerinin bile gençlerin esnekliğini etkileyebileceğini ortaya koymuşlardır. En önemlisi, etkinliklere katılım sonucu gençlerin aidiyet duygusu ve zor duygularla baş etme becerisi için son derece yararlı sonuçlara ulaşılmıştır (Macpherson, Hart ve Heaver , 2015, ss. 541-560)

Engin tez çalışmasında; işitme engelli ilköğretim okullarında verilen görsel sanatlar eğitimini çeşitli açılardan nitel olarak incelemiştir. Sanat eğitimi sayesinde olumlu gelişme gösterdikleri, arkadaş çevrelerinde daha olumlu kabul edildikleri; işitme engelli öğrenciler üzerinde olumlu etki yarattığı çalışmayla ortaya konulmuştur (Engin, 2005).

Selderay'ın yaptığı çalışmada, görsel sanatlar eğitimi dersinin öğrencilerin iletişim, çalışma ve kişisel alanlardaki sosyal yaşam becerilerinin edinimine, daha fazla katkıda bulunduğu tespit edilmiştir. Devinsel, bilişsel ve dil ve konuşma alanlarındaki günlük yaşam becerilerinin edinimine, daha fazla katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır (Selderay, 2008).

Duyguları ve ortak değerleri paylaştıkları arkadaşları ile öz değerlerinde ve duyarlıklarında gelişme göstermeye başladıkları sanat çalışmalarında ifadesini bulduğu söylenebilir. Altıncı hafta Jean Dubuffet'in Don Coucou Bazar sanat yapıtından yola çıkarak ortak yaptıkları heykel çalışmasında *"işaret dili ile kolların olduğu ve giyilebilir bir heykel yapmışlar. Bu kollar içine giren insanı kucaklamakta ve üzerinde neşe, mutlu, sevgi dostluk vb. pozitif duygu sözcüklerini yazmışlar, yapıtlarını herkes görüp içine girsin diye hava limanına koyulmasını istemişler. Adına kucaklaşma demişlerdir"*

Yapılan çalışmada sanat etkinliklerinde katılımcıların işbirliği yapması, ortak değerleri bulması, benzetişimler yapması, duyguları renkler ve şekiller aracılığı ile keşif etmeleri örtülü olarak katılımcılar birbirlerine sosyal destek olmaları öz duyarlılıkla yakından ilgili olan öz saygı gelişimini desteklediği söylenebilir. Rogers'ın dediği gibi; böylelikle sanat yolu ile ifade öz duyarlılık kişinin kendisine *"koşulsuz olumlu saygı"* olarak adlandırdığı şeyle kıyaslanabilir.

Elde edilen bu sonuçlara göre araştırmada öz duyarlılıkla ilgili öne sürülen amaçların doğrulandığı, işitme engelli öğrencilerde sanat yapıtlarına dayalı etkinliklerle öz duyarlılık geliştirilmesi çalışmasının etkili olduğu söylenebilir.

5. Öneriler

Bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, çalışmanın disiplinler arası olması nedeni ile ileride yapılacak çalışmalara ve araştırmacılara ışık tutabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, bu araştırmanın deneysel aşaması sanat yapıtlarına dayalı etkinliklerin işitme engelli öğrencilerde öz duyarlılığı geliştirmede etkili olduğunu göstermiştir. Alanda çalışan sanat eğitimcilere, özel eğitimcilere, psikolojik danışmanlara ve diğer uzmanlara yardımcı olabilecek öneriler şu şekilde sıralanabilir:

1- Bu çalışma kapsamında geliştirilmiş olan işitme engelliler için geliştirilmiş ilk psikolojik ölçme aracı olması nedeni ile "İşitme Engelliler İçin Öz Duyarlılık Ölçeği" sanat eğitimcilere, özel eğitimcilere, psikolojik danışmanlara ve diğer uzmanlara yardımcı olacaktır.

2- Bu ölçek işitme engellilerde ilişkisel olarak öz duyarlılıkla ilgili başka çalışmalara kaynaklık edebilir.

- 3- 3- Başka yaş gruplarındaki işitme engellilerle çalışma yapılması hem sanatın destekleyici yanına hem de öz duyarlık çalışmalarına katkı sağlayabilir.
- 4- Geliştirilen etkinlik çalışmaları ve yöntemler farklı deneysel çalışmalarda kullanılması, bu araştırmada elde edilen bulguların sağlamlığının desteklenmesine katkıda bulunabilir.
- 5- Yapılmış olan bu çalışma sanatın ve sanat etkinliklerin özel gereksinimli bireylerde birincil kullanımına katkı sağlayabilir. Açık stüdyo sanat programı uygulamaları ile kullanılabilir.
- 6- Kavramsal olarak öz duyarlık çalışma ve araştırmalarının 2000 yıllarda başlamış olması, bu nedenle yapılacak çalışmalar, hem bu kavramın ülkemizde nasıl işlediğini hem de yaklaşımlarının öz duyarlık üzerindeki etkisini belirleyebilir.
- 7- Öz duyarlığın ilişkisel olduğu kavramların özel gereksinimli bireylerle çalışan uzmanlarla da dışavurumcu sanat akımları vb. sanat etkinlikleri, sanat yapıtları ile çalışması ve araştırılması, özel gereksinimli birey ve ailelerine kendini ifade etmelerine katkı sağlayabilir.
- 8- Çalışma da yer alan öğrenci değerlendirmeleri ve araştırmacının öznel değerlendirmesi sonucu, görsel sanatlar dersinden farklı olarak sanat uygulamalarının özel gereksinimli bireyler için okullarda yer verilmesi psikolojik ve toplumsal iyilik hallerine katkı sağlayabilir.

Kaynakça

- Appalachian Expressive Arts Collective, (2002). *Expressive Arts Therapy: Creative Process in Art and Life*. North Carolina: Parkway Publishers Inc.
- Albertson, E. R., Neff, K. D., & Dill-Shackleford, K. E. (2014). Self-compassion and body dissatisfaction in women: A randomized controlled trial of a brief meditation intervention. *Mindfulness*, 6, 444–454.
- Arrington, D. (2001). Why Do We Make Art? *Art Therapy Journal of the American Art Therapy Association*, 18(2), p.108.
- Bennett-Goleman, T. (2001). *Emotional alchemy: How the mind can heal the heart*. New York: Three Rivers Press.
- Bora, M. (2000). *Eğitim Fakültelerinde Uygulanan Plastik Sanatlar Eğitimi Programlarının Sorunlarını Belirleme Ve Bir Program Önerisi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). D.E.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir. s.7.
- Brommer, G. S ve G. S. Horn (1985). *Art In Your World*. Massachusetts U.S.A: Davis Publications. Inc. Worcester. Second Edition.
- Brown, B. (1999). *Soul without shame: A guide to liberating yourself from the judge within*. Boston: Shambala.
- Brown, K. W., ve Ryan, R. M. (2003). The benefits of being present: *Mindfulness and its role in psychological well-being*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 822-848.
- Brown, P. M., Foster, S. B. (1991). Integrating hearing and deaf students on a college campus succes and barriers as perceived by hearing students. *American annals of the deaf*. 136 (1). 21-27.
- Büyüköztürk, Ş. (2001). *Deneyisel Desenler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Coughlin, E. K. (1990). Renewed appreciation of connections between body and mind stimulate researchers to harness healing power of the arts. *Chronicle of Higher Education*, 36, A6, A9.
- Çağlar, S. (2009). *Uluslararası Hukuk Ve Türk Hukuk Sisteminde Engellilerin Eğitim Hakları Ve Devlet Yükümlülükleri* (yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hukuk Anabilim Dalı, Kamu Hukuku Bilim Dalı, İstanbul.
- Çaplı, O. (1993). *Çocukların, Gençlerin Eğitimi, Geri Zekalı Çocukların Eğitimi*. Ankara: Bilgi yayınları, 5. Basım.
- Damasio, A. (1994). Descartes ' error: Emotion, reason, and the human brain. *New York, NY: Gosset/Putnam*
- Deleuze, G. Guattari, F. (2001). *Felsefe Nedir?* (T. Ilgaz, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. (2001).
- Dewey, J. (1916/1966). *Democracy and education: An introduction to the philosophy of education*. *New York, NY: Free Press. p.p. 292*
- Elinor, U. (1992). Art therapy: Problems of definition. *American Journal of Art Therapy*, 30(3), 70-75.
- Elkind, D. (1969). Piagetian and Psychometric Conceptions of Intelligence. *Harvard Educational Review*, 39, (2), 319-337.
- Engin, N. (2005). *İşitme Engelli Çocuklarda Görsel Sanatlar Eğitimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Ergüven, M. (1985). Sanat eğitimi üstüne. *Hürriyet Gösteri Dergisi*, 59, 72-74
- Erkuş, A. (2011). *Davranış Bilimleri İçin Bilimsel Araştırma Süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık (3. Baskı).
- Fleishman, B., Fryrear, J. (1981). *The arts in therapy*. Chicago: Nelson-Hall.
- Geçen, F. (2015). Görsel Sanatlar Uygulamaları İle Özel Eğitim Kapsamında Yer Alan Bireylerin Eğitsel Gelişimleri (Yayımlanmamış Doktora tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Harrison, C., Wood, P. J. Paul J. (2003). *Wood Art in Theory*. Oxford UK: Blackwell Publishing.
- İlhan, Çakır, A. (2008). 'Okul Öncesinde Sanat Eğitimi ve Drama ' Okulöncesinde Yaratıcılık ve Drama Eğitimi. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayını. No:950.
- Jackson, P. W. (2002). Dewey's 1906 definition of art. *Teachers College Record*, 104, 167-177.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Lenoir, B. (2004). *Sanat Yapıtı* (A. Derman Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. (2004).
- Leigh, I. W. & Lewis, J. W. (1999). Deaf therapists and the deaf community: How the Twain meet. In I. W. Leigh (Ed.). *Psychotherapy with deaf clients from diverse groups* (pp.45-65). Washington, Dc: Gallaudet University Press.
- Macpherson, H., Hart, A.,; Heaver, B. (2015). Building resilience through group visual arts activities: Findings from a scoping with young people who experience mental health complexities and/or learning difficulties: *Journal of Work*, vol. 16,5:pp. 541-560., First Published April23,2015.
- Malchiodi, C. A. (2001). Using Drawing As Intervention With Traumatized Children Traume And Loss: *Research In Intervention* , 1(1) , 21-28.
- Malchiodi, C.A. (1998). *The Art Therapy Sourcebook*. Los Angeles: Lowell House.
- Meyer, M.A. (1999). 'In exile from the body: creating a "play room" in the "waiting room"!' In E.G. and S.K. Levine (eds) *Foundations of Expressive Arts Therapy: Theoretical and Clinical Perspectives* London: Jessica Kingsley Publishers. pp. 146-169
- Naumburg, M. (2001). Spontaneous art in education and psychotherapy. *American Journal of Art Therapy*, 40 (1), 46-65.
- Neff, K. D. (2003a). The Development And Validation of a Scale to Measure Selfcompassion. *Self And Identity*, 2(3), 223-250.
- Neff, K. D. (2003b). Self-Compassion: An Alternative Conceptualization of a Healthy Attitude Toward Oneself. *Self And Identity*, 2(2), 85-102.
- Neff, K. D. & Germer, C. (2017). Self-Compassion and Psychological Wellbeing. In J. Doty (Ed.) *Oxford Handbook of Compassion Science*, Chap. 27. Oxford University Press
- Neff, K. D., Kirkpatrick, K. L., ve Rude, S. S. (2005b). Accepting The Human Condition: Self-Compassion And Its Link To Adaptive Psychological Functioning, *Manuscript Submitted For Publication*, 1-43.
- Pessoa, L. (2008). Cognition and emotion are not separate. *Nature Reviews Neuroscience*, 9, 148-158.
- Rettig, P. R., & Rettig, J. L. (1999). Linking brain research to art education. *Art Education*, 52(6), 19-24.
- Salderay, B. (2008). *Türkiye'deki Zihin Engelliler İş Okullarında Görsel Sanatlar Dersinin Öğrencilerin Beceri, Davranış ve Meslek Edinimindeki Katkısına Yönelik Öğretmen Görüşleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Şimşek, A. (2013). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi. S.80-107
- Tunalı, İ. (2008). *Estetik* (11. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ulrich, M. (2004). Über Ästhetische Bildung und ihre Funktionen. Regensburg: ConBrio. s.39
- Upitis, R. (1990). This Too is Music (pp-1-26). Portsmouth, NH: Heinemann.
- Wispe, L. (1991). The psychology of sympathy. New York: Plenum. <https://books.google.com.tr/books?id=KabDCwAAQBAJ&pg=PA38&lpq=PA38&dq=> (erişim tarihi: 12.06.2017)
- Wispe, L. (2003). Self-Compassion: An Alternative Conceptualization of a Healthy Attitude Toward Oneself. *Psychology Press*. 2, (2), 85-101
- Yıldırım, A. Ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Zillioğlu, M. (1993). İletişim Nedir? (Birinci basım). İstanbul: Cem Yayınevi. ss.42-44
http://mevzuat.meb.gov.tr/html/26264_0.html Erişim 11.02.2016
<http://www.hearingreview.com/digital-edition-archive/>

Extended English Summary

Art and Work of Art have been used as a communication tool and as a form of self-expression since the early ages. Besides art has been used as a tool for self-expression, its remedial aspect has also been used. Connection of the art with learning has been used in education and applications for many centuries. Art includes all artistic activities which are perceived and bring the person to an aesthetic life by enriching the thought in person. From this aspect art can be considered as an effective tool for making the life more meaningful. Emotional safety which hearing impaired individuals who have social, emotional and academic difficulties due to their hearing disability need in order for clearly seeing their ego (self) shall be provided by allowing them to understand and correct the thought, emotion and behaviour patterns which are incompatible with them via art activities.

Art activities shall help the individual to be open to his/her emotions which give pain and burden him/her as a tool for expression and to explain his/her behaving himself/herself with elaborative and loving manner. Impressed feelings and thoughts turn into symbols in the forms of visual images in the unconscious. Works of art become mirrors in which they can find themselves and their behaviours. Art activities encourage the commitment between the minds and bodies of the individuals.

Importance of the Study

In accordance with the latest numbers of the statistics in Turkey we have nearly 8,5 million citizens who have special needs. Art and works of art are one of the self-expression tools. Evaluation power of art and the key of connection between remedial and artistic skills intensify the awareness of the person. Self-compassion of hearing impaired students provides them to be self-sensitive polite and lovely to themselves by providing consciousness depending on a balanced perspective. It is thought that this study will strengthen the connections and relations of all kinds of impaired individuals who experience self-pity, especially the hearing impaired individuals, with the others. Both the use of works of art and working with hearing impaired individuals are the first experimental dissertation study in our country in terms of examining the self-compassion notion.

Aim of the Study

Development of the self-compassion of hearing impaired students via works of art activities is the aim of the study.

Methods

In this study, real experiment model was used within the scope of quantitative paradigm in order to develop the self-compassion of hearing impaired students studying at 9th, 10th and 11th classes of Private Education Public Vocational High School in Altındağ, Ankara which is under the body of the Ministry of National Education with the activities based on works of art. In real experiment model participants are randomly attended to the groups. Situations of the groups before the application and after the application are compared. In this study *pre-test and post-test control group model* which is one of the real experiment models was used (Şimşek, 2013). Pre-test and post-test control group model was applied to the control and experimental groups which were determined before within the scope of the study by applying pre-test, post-test and follow-up test.

In this study there were 24 students in total who were randomly selected from 9th, 10th and 11th classes; and 12 of them were in experimental group and 12 of them were in control group. Self-compassion Scale for Hearing Impaired was developed by the researcher. The scale was applied to 188 students in total and 175 of them were studying at Private Education Public Vocational High School in Altındağ, Ankara which is under the body of the Ministry of National Education during 2016-2017 school year and 13 of them were hearing impaired and were graduated from the same school in 2015-2016 school year. Exploratory factor analysis was done in order to determine the construct validity of the scale. Varimax rotation technique was applied in order to interpret the data. Kaiser-Meyer-Olkin value was found as .873 as a result of the first analysis; and it was specified that the result of Bartlett's Test was meaningful ($p < .05$). Variant explanation rate of factor construct of Self-compassion Scale for

Hearing Impaired was found as 42.716% and its eigenvalue was found as 3.417. Factor load of the items of the scale change from .576 to .733. There are items whose factor load values are below 0.30 in the final result in factor analysis carried out for determining the factor pattern of the scale. Additional construct validity Confirmatory Factor analysis (CFA) was done for Self-compassion Scale for Hearing Impaired which has been developed for hearing impaired. It was specified that t-value of all items was meaningful. It was observed that CFI, GFI, AGFI fit indices have adaptive values which are close to .98 acceptable, .97 acceptable and .94 acceptable respectively.

Test-re-test application was applied to 70 students in a determined time intervals; and correlation coefficient was calculated on the data obtained from test-re-test application. It is seen that correlations obtained as a result of the test-re-test application of Self-compassion Scale for Hearing Impaired have been calculated as $r = .915$ in item5, as $r = .827$ in item 7, as $r = .899$ as item 9, as $r = .846$ in item 10, as $r=.870$ in item 12, as $r =.857$ in item 16, as $r=.854$ in item 17, as $r =.818$ in item 18 and as $r =.869$ for the whole scale. In accordance with data obtained the final form of the *Self-compassion Scale for Hearing Impaired* was created and the scale including 8 items validity and reliability with a single dimension and 5 grading was developed. Independent variable of the study was “activities organized with works of art” and its dependant variable whose repetitive measurement has been taken is “Self-Compassion”. Follow-up test carried out one month after the last test. Analyses will be done over raw scores. When the normality test was $n < 50$ for the total score of Self-compassion Scale, it was checked with *Shapiro Wilks Test*. In the situations which did not show normal distribution or which were $n < 30$ in comparisons between dependent two groups, *Wilcoxon Signed Ranks Test* was used. In the situations which did not show normal distribution or which were $n < 30$ in comparisons between more than two independent groups, *Kruskal Wallis Test* was used. In the situations which did not show normal distribution or which were $n < 30$ in comparisons between more than two dependent groups, *Friedman Test* was used. Differences between the groups were compared dyadically with *Wilcoxon Signed Ranks Test*, were evaluated by making *Bonferroni correction*. Statistical analyses were done with R 3.3.2v (open source) program and meaningfulness level was taken into consideration as 0.05 (p-value) in statistical analyses.

Results

It was seen that in the study group self-compassion level of the students in experimental group differed meaningfully when compared with control group as a result of activities organized via works of art. It was determined that existence of hearing impaired individuals in the family affects the development of self-compassion. Measurements after the post-test and follow-up test resulted in favour of the experimental group. It was observed that average scores which the individuals in experimental group got in follow-up and post test were higher in a meaningful level than their first self-compassion scores. Thus, it was found that the activities organized with works of art positively affected the self-compassion of the hearing impaired students.

This study was conducted in order to develop the self-compassion of the hearing impaired students via the activities organized with works of art. 24 students in total who study at 9th, 10th and 11th classes of Private Education Public Vocational High School in Altındağ, Ankara which is under the body of the Ministry of National Education participated in the study. 8 week 90 minutes activity program was applied. In order to measure the self-compassion of the students “Self-compassion Scale for Hearing Impaired” was developed. “Self-compassion Scale for Hearing Impaired” and “Personal Information Form” (pre-test) were applied to experimental and control group after the activities of the experimental group finished (post-test), one month after the study was completed (follow-up test).). In this study, *pre-test and post-test control group model* which is one of the real experiment models was used. The relation between self-compassion was examined in accordance with the study aims. It was determined as a result of the study that self-compassion of the students in the experimental group was improved. It was specified as a result of the analyses that self-compassion development was in favour of the experimental group.